

**DARBO SANTYKIŲ KOMISIJOS
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS TRIŠALĖS TARYBOS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2022-08-11 Nr. K2-8
Vilnius

Posėdis įvyko 2022-08-24.

Posėdžio pirmininkė Rūta Juršaitė

Posėdžio sekretorė Svetlana Kalinauskienė.

Dalyvavo:

Vyriausybės atstovai: Rūta Juršaitė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Jelena Polijančuk – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vyresnioji patarėja, Ieva Piličiauskaitė – Valstybinės darbo inspekcijos Darbo teisės skyriaus vedėja - vyriausioji darbo inspektorė, Olga Pacevičienė - Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos Teisės skyriaus patarėja.

Profesinių sąjungų atstovai: Miglė Wantens – Lietuvos profesinės sąjungos „Solidarumas“ atstovė, Artūras Černiauskas – Lietuvos geležinkelininkų profesinių sąjungų susivienijimo pirmininkas, Evelina Šilinytė – Lietuvos profesinių sąjungų konfederacijos teisininkė, Vesta Sharabayka – Respublikinės jungtinės profesinės sąjungos teisininkė, Raimondas Tamošauskas, Lietuvos maistininkų profesinės sąjungos pirmininkas.

Darbdavių organizacijų atstovai: Aurelija Gabrielė Maldutytė - Lietuvos darbdavių konfederacijos Prezidiumo narė, Ineta Rizgelė – Lietuvos verslo konfederacijos generalinė direktorė, Emilis Ruželė – Asociacijos „Investors‘ Forum“ Politikos ir korporatyvinių reikalų vadovas, Agnė Ribašauskienė – Lietuvos Respublikos žemės ūkio rūmų Kooperacijos ir teisės skyriaus teisininkė, Eigilė Čygaitė-Elzbergienė, Lietuvos pramonininkų konfederacijos Verslo aplinkos ir ekonomikos departamento vyr. ekspertė, Jūratė Radzevičienė - Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmų advokatė.

Kiti asmenys: Akvilė Razumienė – Lietuvos verslo konfederacijos patarėja-teisininkė, Tomas Griškevičius – LPS „Solidarumas“ teisininkas, Vita Baliukevičienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės vadovė, Liudvika Gražulienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Jurgita Vitkauskienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Agnė Nakčerienė – Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėja, Tautvydas Zesas - Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Darbo teisės grupės patarėjas.

Darbotvarkė:

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 248 str. 2 dalies pataisos (Darbo kodekso Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1607).

Posėdžio darbotvarkės tvirtinimas.

SVARSTYTA. Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 248 str. 2 dalies pataisos (Darbo kodekso Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1607).

Rūta Juršaitė komisijos nariams priminė, kad šis klausimas pradėtas nagrinėti praėjusiame Darbo santykių komisijos posėdyje. Vyriausybei SADM pateikė išvadą dėl šio projekto. Kalbėjo, jog teisininkai pastabų dėl šio projekto nepateikė.

Tomas Griškevičius kalbėjo, kad profesinė sąjunga „Solidarumas“ yra pateikusi savo poziciją dėl šio įstatymo projekto. Priminė, kad jau yra tokio pobūdžio byla, kadangi prieš dešimt

metų buvo kreiptasi į Tarptautinę darbo organizaciją ir buvo nurodyta, kad Lietuva pažeidžia darbuotojų teises, kadangi neleidžiama streikuoti. Siūlo išbraukti žodžius „nepaprastoji padėtis“. Mano, jog Darbo santykių komisija turėtų pasakyti, kad streikui pritaria. Nepritaria tokiam teisiniam reglamentavimui, kurį siūlo Vyriausybė ir nepritaria teisiniam reglamentavimui, kurį siūlo LR Seimo nariai. Nepaprastoji padėtis įvesta dėl pabėgėlių.

Liudvika Gražulienė paaiškino, kad ir neišbraukus žodžių „nepaprastoji padėtis“ darbuotojams neatimama teisė streikuoti.

Rūta Juršaitė pakomentavo, kad profesinė sąjunga „Solidarumas“ išsakė atskirą nuomonę dėl įstatymo projekto.

Ineta Rizgelė kalbėjo, kad nepaprastoji padėtis įvesta dėl karo Ukrainoje. Paminėjo, kad priešiškos valstybės gali pasinaudoti esama situacija (streiku). Būtų svarbi Valstybės saugumo departamento nuomonė. Kalbėjo, kad darbdaviai eliminuojami priimant sprendimus šiuo klausimu. Nepritaria pateiktiems pasiūlymams. Paklausė, gal taikyti išimtis kai kurioms įmonėms.

Rūta Juršaitė paminėjo, kad nepaprastoji padėtis ilgai tęsiasi, o darbuotojai negali streikuoti. Priminė, kad dėl apribojimų spęs LR Seimas, LR prezidentas. Paklausė, ar komisijos nariai pritaria Civilinės saugos įstatymo pakeitimams.

Ineta Rizgelė kalbėjo, kad nepritaria Civilinės saugos įstatymo pakeitimams.

Rūta Juršaitė kalbėjo, kad turi būti pakankamai argumentai, kad siūlomas reglamentavimas gali būti susijęs su valstybės nesaugumu.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė informavo, kad Lietuvos pramonininkų konfederacija nepritaria įstatymo projektui. Ekstremali situacija gali būti aštresnė, gali sutrikti būtinų prekių gamyba. Nepaprastoji padėtis skelbiama ribotam laikui, ji neskelbiama labai dažnai. Tai kritinė situacija valstybei. Įvedant nepaprastąją padėtį darbuotojų teisė streikuoti nebus pirmoje vietoje. Verslas yra suinteresuotas, kad valstybėje būtų saugu ir stabilu. Siūlo palikti tokį reglamentavimą, koks yra dabar. Pritarė Inetos Rizgelės pasiūlymui dėl kreipimosi į Valstybės saugumo departamentą. Paminėjo, jog yra išorinės jėgos, kurios gali pasinaudoti situacija. Darbdaviai nenori naudotis susidariusia situacija. Paklausė, ar bus laiko įvedant nepaprastąją padėtį spręsti, ar leisti streikuoti, ar ne.

Rūta Juršaitė informavo, kad išsakyta pozicija užfiksuota, tačiau paklausė, ar tai ką nors duos. Nepaprastosios padėties įvedimo įstatyme yra numatyta, kokie kada ribojami daromi. Kalbėjo, jog į Valstybės saugumo departamentą nėra laiko kreiptis, kad situacija vertinama atskirai kiekvienu konkrečiu atveju.

Liudvika Gražulienė priminė, kad įstatymo projektas buvo derintas su Vidaus reikalų ministerija ir su Teisingumo ministerija. Kalbėjo, kad nepaprastoji padėtis įvedama ribotam laikui atsižvelgiant į aplinkybes.

Raimondas Tamošauskas pakomentavo, jog darbdaviai džiaugiasi dar viena priemone neleisti streikuoti, kad nori apriboti vienintelę priemonę streikuoti. Mano, kad yra ydinga praktika kreiptis į Valstybės saugumo departamentą dėl streikų. Negalima politizuoti darbo santykių. Streiko pradėjimas – ilgas procesas. Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija siūlo išbraukti projekte sakinį dėl ribojimų. Reikia derėtis dėl atlyginimų. Dėl streiko teisėtumo sprendžia teismai. Tai neliečia strateginių įmonių. Palaiko profesinės sąjungos „Solidarumas“ pateiktus pasiūlymus.

Evelina Šilinytė pritarė Raimondui Tamošauskui išsakytai pozicijai. Dar kartą pakartojė, jog Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija pritaria profesinės sąjungos „Solidarumas“ pasiūlymams, kad būtų išbrauktas draudimas streikuoti nepaprastosios padėties metu.

Jūratė Radzevičienė kalbėjo, kad teisinis reglamentavimas, kuris nustatytas Civilinės saugos įstatyme, pakankamas.

Emilis Ruželė pritarė darbdavių išsakytai nuomonei. Paminėjo, kad darbdaviai nuolat prašo Vyriausybės nutraukti nepaprastąją padėtį. Dabartiniai pasiūlymai netinkami. Siūlo palikti taip, kaip yra.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė kalbėjo, kad yra svarstomas įstatymas, kuris padės jaustis saugiai. Pasiūlė kreiptis į kompetentingas institucijas. Mano, kad laiko pakaks. Kalbėjo, kad bus

sunku įrodyti, jeigu, pvz., bus padaryta žala įmonei provokacijų metu. Kalbėjo, kad yra tiekimo grandinės ir kad įmonės tarpusavyje susijusios. Nepaprastoji padėtis – ne eilinė situacija. Paminėjo, kad priimtas reglamentavimas galios ir ateityje. Kalbėjo, kad pasinaudojus galimybe streikuoti gali būti surengtos provokacijos. Siūlo įtraukti Valstybės augumo departamentą į šio klausimo svarstymą. Paminė, kad tuomet, kai buvo susitikimas su Vilniaus viešojo transporto atstovais, darbdaviai siūlė Trišalės tarybos sudėtyje esantiems darbdavių ir profesinių sąjungų atstovams dalyvauti ieškant sprendimo, rašyti rekomendacijas. Paminėjo, kad buvo kalbėta, kad bus darbinama be apribojimų, kai pradėjo plūsti ukrainiečiai, tačiau taip nėra, sunku yra laikinai įdarbinti. Dabar siūlomas variantas nėra išbaigtas.

Liudvika Gražulienė kalbėjo, kad dėl Valstybės saugumo departamento nebuvo diskutuota, tačiau Vidaus reikalų ir Krašto apsaugos ministerija nepateikė pastabų dėl įstatymo projekto. Galima išvelgti grėsmes, tačiau dėl streiko neturi būti didelės grėsmės. Valstybės saugumas labai svarbu, tačiau galimybė streikuoti – paskutinė priemonė.

Artūras Černiauskas pabrėžė, kad streiko reglamentavimas nepaprastosios padėties metu aktualus ne tik UAB „Vilniaus viešasis transportas“, bet ir AB „Achema“, kurioje streikas yra sustabdytas. Paminė, kad streikas yra galimas tik vienu atveju – kai yra atsisakoma pasirašyti kolektyvinę sutartį arba yra atsisakoma susitarti dėl jos pakeitimų. Atkreipė dėmesį, kad jokio streiko negali būti kolektyvinės sutarties nevykdymo atveju. Mano, kad streikai yra ne politinis, bet ūkinis reikalas, kai atsakomybę turi prisiimti ne tik darbuotojai, bet ir verslas. Kalbėjo apie situacijas, kai darbdaviai be argumentų pasako, kad kolektyvinės sutarties tiesiog nebus. Mano, kad, jei būtų lankstesnis darbdavių požiūris, nekiltų streikų poreikio. Nurodė, kad pats geriausias yra LPS „Solidarumas“ pasiūlymas, kurį Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija palaiko. Akcentavo, kad ir šiuo metu yra pakankamai apribojimų dėl streikų organizavimo, kalbėjo apie Tarptautinės darbo organizacijos poziciją. Sakė, kad Vyriausybės pasiūlymas taip pat gal galėtų šiek tiek padėti spręsti problemą. Siūlė darbdaviams ieškoti kompromisų.

Rūta Juršaitė apibendrina pozicijas: Vyriausybės pozicija jau pateikta. Darbdavių organizacijos nepritaria nei įstatymo projektui, nei Vyriausybės nutarimo projektui, nes mato daug grėsmių valstybės saugumui. Profesinės sąjungos taip pat nepritaria abiem projektams ir nori, kad nepaprastosios padėties atveju streikai nebūtų ribojami. Ji sakė, kad Konstitucijos 51 str. numato galimybę riboti streikus, o ribojimo sąlygas ir tvarką numato įstatymai. Atkreipė dėmesį, kad Seimo nariai įstatymo projekte taip pat pamini situacijas, kai ribojimai gali būti, o Vyriausybės išvadoje tai yra dar labiau patikslinta ir sukonkretinta.

Aurelija Maldutytė pasiūlė kompromisinės formuluotės pavyzdį, kad *streikai neleidžiami nepaprastosios padėties metu, išskyrus atvejus, kai yra gauta Valstybės saugumo departamento pažyma ar leidimas*. Sakė girdinti ir iš dalies suprantanti profesines sąjungas, bet pirmenybę teikianti saugumui. Galbūt būtų galima ieškoti trečio varianto.

Rūta Juršaitė atkreipė dėmesį, kad Vyriausybės nutarimo projekte ir yra siūloma, kad būtų Prezidento ir Seimo leidimas, įvertinus gautą VSD pažymą. Kalbėjo, kad saugumo aspektas yra įvertintas pakankamai. Ji pabrėžė, kad karo ir mobilizacijos atvejais streikai yra uždrausti. Kalbėjo, kad saugumo, galimų neramumų argumentas nėra pakankamas argumentas streikų uždraudimui.

Artūras Černiauskas pasiūlė ieškoti bendrų sprendimų, kurie būtų priimti abiem pusėms.

Evelina Šilinytė klausė, ar buvo analizuota užsienio šalių praktika, galbūt būtų galima remtis šiais pavyzdžiais, paminėjo Lenkiją.

Rūta Juršaitė sakė, kad iki Trišalės tarybos posėdžio bus galima pasižiūrėti užsienio šalių pavyzdžių.

Ineta Rizgelė pritarė, kad tikslinga būtų ieškoti kompromiso, jei ir profesinės sąjungos jo ieškotų kartu, abi šalys turėtų ateiti su gera valia. Sakė, kad galima būtų vertinti įmonių rizikingumą, paminėjo Lietuvos Respublikos strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymą, o Darbo

kodekso nuostatos neapima visų svarbių sričių įmonių. Nurodė, kad dėl galimo kompromiso darbdavių organizacijos turėtų susiderinti tarpusavyje.

Eigilė Čygaitė-Elzbergienė kalbėjo, kad Trišalei tarybai turėtų būti perduota, kad klausimas buvo svarstytas, bet galutinio sprendimo komisijoje nėra. Taip pat pasisakė, kad ne visus saugumo niuansus įmanoma numatyti iš anksto. Sakė, kad naujus pasiūlymus, jei jie yra, galima svarstyti, bet šios dienos posėdyje Lietuvos pramonininkų konfederacija projektams pritarti negali.

NUTARTA. Informuoti Lietuvos Respublikos trišalę tarybą, kad:

1. Darbo santykių komisijos 2022 m. rugpjūčio 11 d. ir rugpjūčio 24 d. posėdžiuose apsvarsčius klausimą dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 248 str. 2 dalies pataisos (Darbo kodekso Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektas Nr. XIVP-1607) galutinis sprendimas nėra priimtas.

2. Vyriausybės pozicija pateikta Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso NR. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIVP-1607“ projekte.

3. Darbdavių organizacijų atstovai nepitaria nei Darbo kodekso Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1607, nei Vyriausybės nutarimo projektui ir siūlo palikti esamą teisinį reguliavimą.

4. Profesinių sąjungų organizacijų atstovai nepitaria nei Darbo kodekso Nr. XII-2603 248 straipsnio pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1607, nei Vyriausybės nutarimo projektui, bet pritaria LPS „Solidarumas“ suformuluotam pasiūlymui dėl Lietuvos Respublikos darbo kodekso 248 straipsnio 2 dalies pakeitimo: „Streikai draudžiami stichinės nelaimės zonose, regionuose, kuriuose nustatyta tvarka paskelbta mobilizacija, karo, ~~nepaprastoji~~ padėtis, iki bus likviduojami stichinės nelaimės padariniai, paskelbta demobilizacija ar atšaukta karo, ~~nepaprastoji~~ padėtis.“

5. Profesinių sąjungų organizacijų ir darbdavių organizacijų atstovai išsakė poziciją, kad abi šalys turėtų bandyti ieškoti kompromisų dėl streikų reglamentavimo esant nepaprastajai padėčiai.

Posėdžio pirmininkė

Rūta Juršaitė

Posėdžio sekretorė

Svetlana Kalinauskienė